

Cíle a pásma činnosti s hlediska styku a spojení.

(Pokračování.)

IV. Vliv účinného dostřelu zbraní na určování cílů.

Pro jednoduchost výkladu předpokládejme, že odpor nepřítele je trvale stejný do značné hloubky. To znamená v praxi nasazení jistého značného množství zbraní, aby byl odpor umlčen. Nemění-li se odpor s postupem, je zřejmě třeba nepřetržité palby všech zbraní, aby bylo umlčení udrženo. Přerušení palby některé zbraně, ať už pro poruchy nebo pro nutné přemístění, znamená mezeru v plánu palby, která dovoluje zvednouti nepříteli hlavu a postaviti se účinně na odpor. Pak bude pravděpodobně náš postup aspoň místně zastaven dotud, dokud nebude mezera v plánu opětným zahájením palby přemístivší se zbraně nebo náhradní zbraně vyplněna. Naše poměry stěží dovolí nakupiti tolik prostředků, abychom mohli mítí dostatečné zálohy zbraní pěchoty podporujících a chránících. Nezbývá tedy než vyčkatí.

Nutnost spolupráce zbraní diktuje tedy občasné zastavení pohybu pěchoty, jež je v jádře závislé na účinném dostřelu zbraní její postup podporujících a chránících. Pěší družstva provádějí přískoky za podpory sousedů, těžkých kulometů a dělostřelectva. Hranice účinného dostřelu těžkých kulometů, zbraní to praporu, bude tedy logicky mezi možností postupu praporu za daných podmínek. Jinými slovy, hloubka cílů praporů jako pěší taktické jednotky vládnoucí těžkými kulomety a tím i pěchoty vůbec je dána účinným do-

střelem těžkých kulometů. Tento dostřel se bude kolísati mezi 1300 až 2000 m.

Dělostřelectvo považujeme za zbraň velitele divise. Logicky bude diktovati hloubku cíle divise účinný dostřel dělostřelectva podporujícího a chránícího pěchotu. Má-li míti palba hodnotu a přesnost požadovanou od přímé podpory, jest účinný dostřel lehkého dělostřelectva, 5—6 km. Poněvadž dělostřelectvo nemůžeme zpravidla umístiti do palebného sledu, nýbrž 1—2 km i více za ním, musíme pohlížeti na hloubku divisního cíle 5 km jako na nejzazší mez.

Obě data zde uvedená mají však jen teoretickou cenu, neboť byla utvořena bez ohledu na terén. Než však přikročíme k studiu vlivu terénu na určování cílů a pásem činnosti, bude snad dobře ujasnit si, jak dlouho bude trvati zastávka na cíli. Její délka bude u pěchoty záviseti na vzdálenosti těžkých kulometů, na jejich přibližovacích cestách (terénu) a na mohutnosti palby nepřítele. Normálně bude se kolísati mezi 15—30 minutami, někdy však bude delší.

Pěchotu nelze zanechat za daných předpokladů na cíli bez ochrany dělostřelectva, i když zorganizuje své palby k obraně. Dělostřelectvo bude míti také zřídka kdy tolik cest k dispozici, aby se mohlo přemístiti naráz. Proto se bude zpravidla přemísťovati ve 2 sledech, a to tak, aby jeden z nich zajišťoval podporu a ochranu pěchoty palbou. Vzdálenost nových palebných postavení bude asi 5 km. Hipomobilní dělostřelectvo urazí ji za 1 hod. Přemísťuje se však ve 2 sledech. Mimo to musíme připočísti asi 1 hodinu na eventuální překážky cestou, na okliky, aby uniklo nepřátelskému pozorování a palbě, na zařízení pozorování, nutných spojení a palebných postavení. Potrvá tedy zastávka na divisním cíli asi 3 hodiny.

Dosud jsme předpokládali stále stejně tuhý odpor nepřítele do neohraničené hloubky. Při útoku na nepřítele v postavení budeme většinou nuceni takto si počínati, neboť jsme povinni předpokládati o nepříteli to nejhorší. Často bude však možno zjistiti, aspoň přibližně, jednotlivá pásma odporu, jako hlavní, záloh (záchytné), jakož i pravděpodobné volné zálohy a linie hodící se k zachycení a obnovení odporu. Může tedy již velitel armády na základě došlých zpráv (pozorování pozemní, vzdušné a fotograf., výpady atd.) odhadnouti hloubku odporu a podle toho určit cíle útoku a cíle denní, zdáří-li se útok.

Také velitel divise, který rozvinul energickou průzkumnou činnost, získá často dostatečné množství zpráv, aby mohl předvídati. Studium terénu s hlediska obrany nepřítele bude mu v mnohém nápomocno. Bude tedy ve většině případů moci předpokládati, že po dosažení jisté čáry v terénu (cíle) bude hlavní odpor nepřítele překonán. Může tedy již předem naznačiti, jakým způsobem, v jaké sestavě a jak má býti zahájeno využití úspěchu, splní-li se jeho předpoklady.

Než někdy, útočí-li se brzy po zjednání dotyku, buď aby se nedopřálo nepříteli času zdokonaliti své posice, anebo při střetnutí, nebude často možno učiniti takové předpoklady. Bylo by trestuhodné nepřipraviti útok systematicky a zejména neupraviti plány palby, t. j. neorganizovati úzký styk a spolupráci jednotek a zbraní.

Ostatně zrychlení postupu pěchoty a odumírání odporu (palby) nepřitele ukáže nám velmi brzy, že byl odpor nepřitele zdolán.

Nemožnost dodatí zavčas rozkazy nesmí se státi hrotem využití úspěchu. Dosažení cíle nařízeného rozkazem vyššího neopravňuje nikoho k nečinnosti a k otálení na cíli. Jsou další a další cíle, kterých má býti dosaženo. Proto musí býti všichni prodchnuti duchem vpřed, neboť tím se obchvacuje jinde snad dosud trvající odpor nepřitele. Je naší povinností takový úspěch ihned hlásiti a povinností nadřízených postarati se zálohami o rozšíření průlomu a o zajištění našich boků.

První, kdož vycítí ochabnutí odporu nepřitele, budou velitelé praporů, po nich snad dělostřelečtí a jiní pozorovatelé. Je-li méně zbraní, jež zdržují naši pěchotu, není potřebí ani takové plnosti palby. Proto nemusí všechny těžké kulomety setrávati v palebné základně a část může se posunouti za palebný sled. Kulometné roty rozdělí se tak ve 2 až 3 palebné odřady, sledy, které se navzájem překračují. Stává-li se postup pěchoty ještě rychlejší, nestačily by postupu, následují proto za palebným sledem jako za přibližování, zaujímajíce vhodnou palebnou základnu, jen je-li jejich palby potřeba.

Dal-li se nepřítel na ústup, pronásleduje se palbou. Než však zmizí z účinného dostřelu nebo dohledu, musí býti již dotykové hlídky v terénu. Nenařídil-li nic velitel praporu, budou to čelní roty, čtyři, které je vyšlou. Udržeti dotyk je vládnoucím zákonem (P-I-1, čl. 678). Můžeme vyslati dotykové hlídky, aniž je za krátký čas následujeme? Zřejmě nikoliv. Nebylo-li zvláště nic pro chování na cíli nařízeno a nedošly-li zatím rozkazy, jak má býti úspěchu využito, nezbyvá než je následovati v dosavadní sestavě. Jednotky se budou srážeti v přibližovací tvary, využívají cest, aby pohyb byl usnadněn.

Je velmi nepravděpodobné, že by velitel divise nemohl do dosažení dalšího divisního cíle (asi 5 km daleko) vydati rozkazy k vyslání předvojů a úpravě jejich doprovodu, podpory a ochrany dělostřelectvem. Další postup je vlastně přibližovacím postupem. Cíli divise tu budou linie vhodné k svedení boje. Jejich význam tkví v tom, že upravují styk jednotek mezi sebou a hlavně pěchoty s dělostřelectvem, dávajíce mu vodítko, kde má připravovati své eventuální rozvinutí, t. j. pozorovatelný a palebný postavení, aby mohlo, bude-li třeba, co nejdříve zasáhnouti v boj.

Cíle nemají nás tedy zdržovati, nýbrž jen připravovati eventuální svedení boje tím, že jich určení dává nutné podklady pro úpravu styku a spojení jak jednotek, tak zbraní. Pro jejich volbu jsou rozhodující pozorovací podmínky. Je věcí divisionáře, chce-li někde učiniti zastávku, buď aby si vojska odpočinula, anebo že chce z nějakého důvodu vedení vzít pevně do rukou, aby to v svém rozkaze výslovně řekl.

Je-li zásah nepřitele vyloučen, není třeba připravovati styk a spolupráci jednotek a zbraní, proto není třeba určovati cíle. Ocítáme-li se však v prostoru, kde není zásah nepřitele nemožný, musíme se připravovati k boji. Cíle jsou pak velmi dobrou pomůckou k jeho výhodnému založení, aniž brzdí rychlost postupu. Za nebezpečnou vzdálenost bývá považován dostřel lehkého dělostřelectva, t. j. 10

km. Tímto okamžikem nutno se chrániti i jistým rozptýlením sestavy, které ztěžuje velení. Bylo-li přibližování aranžováno jako zajištěný pochod bez cílů, rostou obtíže velení, neboť se ztrácí přehled, kde jednotky v terénu jsou.

Může se ovšem naskytnouti případ, že terénní skryty dovolí postupovati v jediném zajištěném proudu usnadňujícím velice velení vyšší jednotky i za pochodu. Délka proudu je však potom taková, že, dojde-li k boji, může sice velitel divise vydati rozkazy rychle, avšak zasažení celé jeho jednotky bude možné teprve za dlouhý čas, jehož délka závisí přímo na délce proudu, na pochodové rychlosti vojska a na cestách, které jsou k dispozici.

V. Vlivy terénu na určování cílů a pásem činnosti.

Palba kterékoli zbraně je tehdy účinná, sedí-li v cíli. K tomu potřebuje střelce neb orgán řídící střelbu (velitel baterie) cíl viděti. Nevidíme-li cíl, můžeme střeleti jen na pásmo, názorně říkajíc tápati střelami kolem cíle s nadějí, že jej umlčíme. Účinek vzhledem k vynaloženému střelivu se nedá srovnati s účinkem palby pozorované. Dělostřelci mohou sice postřelovati neviděné cíle na základě předchozích topografických prací (vyměření děl, cílů atd.) a na základě přesné přípravy přezkoušené zastřelováním na pomocný cíl, tato metoda vyžaduje však času a v pohybné válce se s ní stěží setkáme. Ze všeho vyplývá však poznatek, že pozorování, prvek styku, je rozhodujícím prvkem pro posouzení účinnosti zbraní.

Pozorování jest závislé na terénu. Terén nám může pozorování usnadňovati anebo ztěžovati nebo býti vhodný pro využití schopností našich zbraní nebo nevhodný. Tvary terénu (na př. hřbety), porost (lesy) a umělé stavby (osady) mohou omezovati náš rozhled, u pěších zbraní s plochou drahou letu střely i výstřel buď úplně nebo částečně. Terén volný a přehledný bude tedy podporovati použití palebných možností všech zbraní a také jejich spolupráci. Terén nepřehledný bude naopak použití zbraní omezovati nebo úplně znemožňovati.

a) Terénní celky a palebný celek.

K objasnění věci musíme si ujasniti pojem terénního a palebného celku. Terénním celkem rozumíme prostor, který s určitého místa, z pozorovatelný, vidíme. Terénní celek jest omezen blízkým obzorem. Palebný celek je ta část terénního celku, kterou můžeme s jistého palebného stanoviště nějakou zbraní, na př. kulometem, účinně postřelovati. Závisí tedy palebný celek jednak na účinném dostřelu té oné zbraně, jednak na konfiguraci terénu, která někdy zabrání, zejména zbráním s plochou drahou letu střely, hlavně puškám a kulometům, využití celého jejich účinného dostřelu.

Hranicemi terénního celku bývají výšiny, hřbety nebo porost, hlavně lesy, nebo umělé stavby, jako osady, ohrady a p. Avšak i uvnitř takto ohraničených terénních celků najdeme prostory, do kterých nevidíme, na př. lesíky, údolíčka, úžlabiny a osady. Pokud nejsou pouhou maskou, jako na př. stromořadí, musíme je považovati za samostatné terénní celky vložené. Pokud jich můžeme sami

využití, na př. k skrytému přiblížení, jsou terénní celky vložené výhodou. Jsou-li však v rukou nepřítele, dávají mu veškerý výhody skrytu a nás stavějí před eventuální neočekávané překvapení.

Terénní celky vložené mohou se vyskytnouti jak v rovině, tak v terénu zvlněném a hornatém. Nebezpečnost je přímo úměrná jejich velikosti a času, po který je nepřítel upravoval. Větší lesy a osady, zejména výstavnější, jsou i neupravené těžkou překážkou postupu, neboť k jich umlčení je potřeba mnoha a často zvláštních prostředků, jako těžkých děl a p. Jestliže jich nepřítel správně využije, budou jako příd' lodi rozrážeti naše útočné vlny a překážeti bočnímu styku jednotek, maříce jejich účelnou spolupráci a soulad úsilí.

Mezery vzniklé v útočné sestavě zadržením vojsk podobným vloženým terénním celkem se obírajících mohou činit i několik kilometrů, zvláště tam, kde jeho okolí je ploché a dovoluje kositi těžkými kulomety až po hranice jejich účinného dostřelu. Je-li nepřítel odhodlán hájiti podobný vložený terénní celek, neodstraší jej ani překřídlení našimi jednotkami, vymykajícími se jeho vlivu. Nedo-
statek souvislosti úsilí a styku nutí však dále postupující jednotky podle charakteru velitelů buď k zastávce neb k nasazení záloh, aby styk byl udržen a postupující jednotce chráněn bok. Nasazování záloh k jinému účelu než k postupu vpřed ubírá však našim jednotkám průraznosti. Snaha obnoviti bojový styk v několikakilometrové mezeře může vésti k takovému rozředění útočné sestavy, že ji zastaví i poměrně slabý nepřátelský odpor. Oběť posádky vloženého terénního celku se nepříteli vyplatila, neboť rozrazil naše úsilí, rozložil náš útok a zastavil nás.

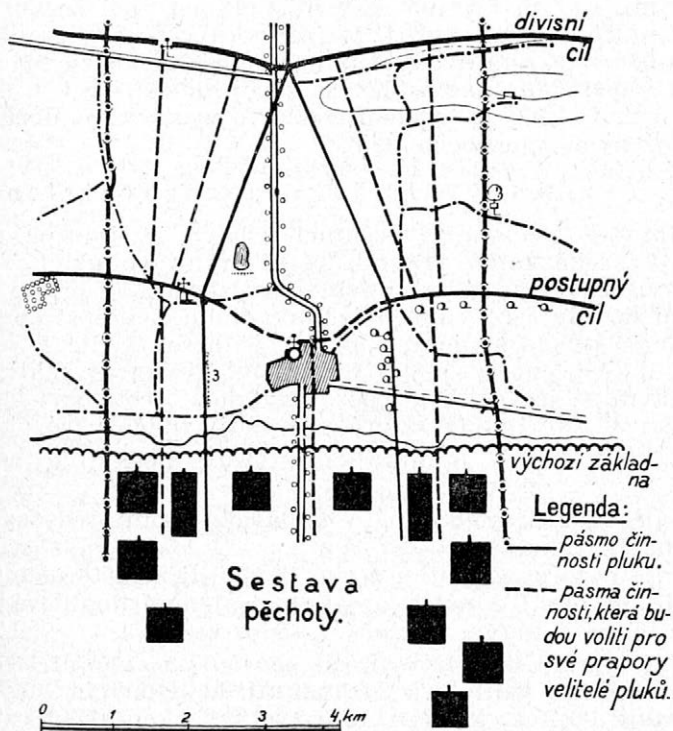
Postupovati nevšímavě dále s otevřenými a nebráněnými křídly nelze. Nutno je chrániti aspoň palbou. Tím však se ubírá postupujícím jednotkám opět průraznosti. Jejich křídla jsou dále ohrožována nejen možnostmi nepřátelských akcí pohybem, ale i palbou, neboť nepřátelské zbraně proti mezeře stojící nikdo nepoutá. Naše jednotky budou sotva s to umlčeti vlastními prostředky zbraně, které stojí proti nim, a k tomu ještě zbraně, které jim do boku působí. Útok by se zastavil, dokud by nebyly nasazeny nové prostředky, aby buď palbou, anebo ještě lépe, palbou a pohybem zneškodnily nepřátelskou volnost v jednání v mezeře našeho útočného sledu.

Nezbývá tedy než podobné možnosti předvídati a jednotkám takové hnízdo odporu obchvacujícím dáti co nejvíce záloh. Možno-li pak předvídati mezeru značně velikou, nezbude než nasaditi do ní nové jednotky. Avšak tato opatření sama o sobě nepostačí, neboť manévr záloh a vsunování jich do I. sledu, není v palbě nepřítele snadnou operací. Nezbude než manévrovati současně i cíli a pásmy činnosti a jimi dosáhnout souladu a spolupráce v útoku. (Viz obr. 1.).

Přílišná spotřeba sil proti útoku v terénu bez podobných překážek je zřejmá. Musíme s ní však počítati, nelze-li pro útok voliti místa vhodnější. Jsou-li vložené terénní celky malých rozměrů, lze je snáze umlčeti. Také tehdy, brání-li blízké výšiny nepříteli využití plně dostřelu jeho zbraní, hlavně těžkých kulometů, bude porucha souladu a spolupráce útočících jednotek méně citelná. V obou případech dojde však k dosti závažnému přerušení bojo-

vého styku a k nepořádku, který oslabí útočnou vůli velitelů a jejich jednotek. Veliteli divise nebo brigády bude v očích podřízených jen ke cti, předvídají-li naznačený průběh útoku a volí-li v přiměřené vzdálenosti od příčiny nesouladu cíl, na kterém poskytnou svým podřízeným příležitost uspořádati se a zahájití útok s novou silou.

Schematický příklad.

Obr. 1.

Poznámka: Nedobude-li střední pluk vesnice brzo, postoupí křídelní pluky, chráníce si sestavu a palbou křídla. Střední pluk přejde později do divisní zálohy.

Za zcela zvláštní terénní celky lze považovati rozsáhlé lesy. Omezují pozorování, ba i výhled a výstřel pěších zbraní. Dělostřelectvo, pokud pěchotu přímo nedoprovází, nemůže s ní normálně společně pracovati. Určování cílů je velice obtížné. Ani přítomnost dobře spojených (telefonem) dělostřeleckých pozorovatelů v palebném sledu pěchoty mnoho nepomáhá, ač přece jen palbu aspoň umožní. Dělostřelectvo nebude obyčejně znáti linii, které pěchota dosáhla, neboť ji nemůže viděti a pěší velitelé nebudou zpravidla sami s to orientovati dělostřelce o jejím průběhu. Drobné epizody boje odtrhují jednotky od sebe, smíchávají je a svádějí se směru. Samo procházení hustým lesem i bez boje má za následek ztráty směru a hlavně bočního styku. Proto nutno dáti jednotkám lesem

postupujícím příležitostí, aby svou sestavu uvedly opět do pořádku, neboli určili jim cíle. Těmi mohou být jen nápadné objekty, jako potoky, komunikace a pod. Nutnost vyraziti z lesa v bojovém pořádku diktuje za cíl okraj lesa, ač celé uspořádání musí se státi opodál, uvnitř lesa.

Poněvadž nelze v lesích vésti větší operace, při nichž je podmínkou zdatu těsná spolupráce pěchoty s dělostřelectvem, vyhýbáme se jim. Boj v lese má až příliš mnoho společného s bojem v noci. Nemůžeme však upříti, že jednotka v boji v lese dobře vycvičená může nárazem a odvážným bojem zblízka zjednat si převahu nad nepřítelem sama, bez pomoci dělostřelectva. Proto je v zájmu armád chudých na dělostřelectvo vycvičiti se dobře v obou zde nadhozených způsobech boje.

b) Význam výšin jako pozorovaten.

Pojednavše o zvláštních terénních celcích, jež jsou pro postupujícího vždy překážkami, vraťme se k terénu volnému. Ten jsme uznali za vhodný k spolupráci jednotek i zbraní, neboť prvek styku pozorování dovoluje rozvinouti jednak plnou účinnost zbraní, jednak ulehčuje styk a spojení, a to jak jednotek vedle sebe nasazených, tak také pěchoty s dělostřelectvem. Tkví tedy taktická cena terénu hlavně v jakosti jeho pozorovaten. Proto nás budou zájmati výšiny, zejména ty, které převyšují značně své okolí.

Daleký rozhled s dominujícími výšin poskytuje nám tyto výhody:

dovoluje využití celého dostřelu našich zbraní, tedy ovládnouti široké a daleké okolí,

dovoluje pozorovati palbu a tím ji učiniti zvláště účinnou,

usnadňuje přehled paleb a jejich vzájemné doplňování neboli spolupráci zbraní, hlavně pěchoty a dělostřelectva,

dovoluje přehlédnouti situaci, a to jak nepřátelskou, tak vlastní, neboli činí velitelova rozhodnutí do jisté míry nezávislými na fungování pojítek. Může-li totiž velitel okem sledovati vývoj boje a situaci vlastních jednotek, může také učiniti mnoho v jejich prospěch ať už palbou těžkých kulometů a dělostřelectva nebo zálohami dříve, než mu podřízení své potřeby hlásí. Může-li sledovati dokonce situaci svých sousedů, může také snáze manévrovati pohybem i palbou v těsném souladu s nimi, a to buď využívaje jejich úspěchů nebo pomáhaje jim.

Můžeme tedy v dominujících výšinách učiniti tyto závěry:

dominující výšiny, využije-li se jich takticky ať v obraně nebo za postupu (útok), dávají svému držiteli značnou převahu nad protivníkem. Nejsou-li zvláště nepřístupny neb obklopeny lesy, jsou přirozeným taktickým cílem snah obou protivníků;

dominující výšiny, zvolí-li se za bojová stanoviště velitelství, usnadňují velení a vedení boje. Budeme je tedy rádi voliti za své pozorovatelné, zároveň však je v našem vlastním zájmu, abychom i našim podřízeným poskytli podobné výhodné podmínky. SV. mají tedy býti blízko dobrých pozorovaten;

dobré pozorování do hloubky usnadňuje však nejen styk a spojení velitelské, ale i spojení mezi zbraněmi, zejména pěchoty s dělostřelectvem. Vidí-li dělostřelec pěchotu, kterou má podporovati, zastavenou nějakou nepřátelskou zbraní, umlčí nebo zničí ji, aniž čeká na žádost pěchoty zprostředkovanou pojitky. Zisk času se kolísá v tomto případě kolem 30 minut. Můžeme ihned říci, že to je také příčinou, proč žádáme, aby dělostřelec byl v pásmu činnosti oné pěší jednotky, kterou podporuje, a proč chceme, aby pozorovatelní veliteli pěších a dělostřeleckých (SV.) byly co možná společné. Vždyť vyloučení více méně nespolehlivých zprostředkovatelů, pojítek a stejné místo, s kterého je překážka postupu nebo cíl pozorován, činí spolupráci rychlou a přesnou;

dobré pozorování do šířky ulehčuje styk a spojení bočné a dovoluje podřízeným společně pracovati se sousedy jak manévrem, tak palbou.

Porost, příkrost a rozervanost svahů zmenší často výhody a dá vystoupiti nevýhodám. Malé plochy, které nám výšiny někdy poskytují, vedou k hromadění zbraní a pozorovatelů, čímž se usnadňuje nepříteli jich postřelování. Z toho vidíme, že cena dominujících výšin závisí na našem úkolu, na chování nepřitele, na porostu, na tvaru, na schůdnosti atd. Jen pečlivým zvážením výhod a nevýhod můžeme dospěti k správnému rozhodnutí, jak je brániti, neb jak na ně útočiti, zda čelně či obchvatem.

Opakem výšin je rovina. Ta dovoluje využití úplně rasance pušek a kulometů. Pozorování na velké dálky je omezené. Pohyby mimo palbu jsou snadné, v palbě takřka nemožné. I nepatrné výšiny nabývají pro vedení boje a pro řízení střelby velké taktické ceny. Vyhledávati cíle jen poněkud ukryté jest obtížné. Sebe menší porost zastírá rozhled a překáží výstřelů. Spolupráce pěchoty s dělostřelectvem je na kratší vzdálenosti dobrá, na větší zcela závislá na pojitkách.

Četnější vložené terénní celky, jako lesy, lesíky, sady, osady činí rovinu velmi nepřehlednou. Spolupráce jednotlivých zbraní závisí pak na dokonalém a hustém spojení. Již vysoké obilí, tedy roční doba, má takový vliv na vhodnost roviny k palbě a k pohybu, že musí býti o ní zvláště uvažováno. Letecká převaha je nezbytná. Zdá se však, že cena roviny bez dobrých pozorovatelů je převážně defensivní.

c) Výšiny jako hranice terénních celků.

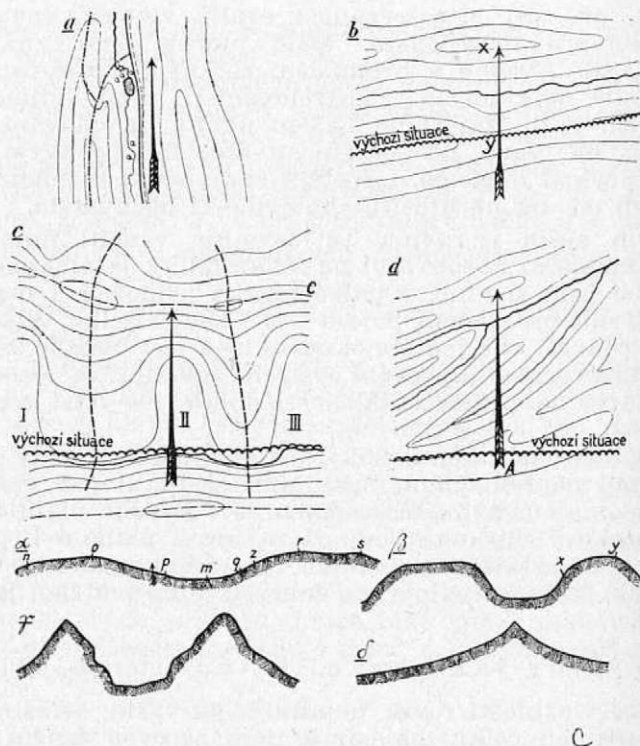
Popsané vlastnosti rovin, dominujících výšin, zvláštních a vložených terénních celků, objasňují nám zároveň pojem manévrového terénu, t. j. terénu mírně zvlněného a porostlého, který nám poskytuje jak dobré pozorovatelní, tak také skryté přibližovací cesty a palebná stanoviště.

Útok jest pohyb dokonale podporovaný a chráněný palbou. Dokonalost tohoto manévru je závislá na velení a toto zase na pozorování, na styku a spojení. Chceme-li tedy dojíti, pokud se týká cílů a pásma činnosti k určitým závěrům, musíme terén studovati s hlediska:

1. pohybu,
2. palby vlastní a nepřátelské,
3. velení, t. j. pozorování, styku a spojení.

Pohyby a palby za útoku budou se převážně dít ve směru postupu. Proto nás bude především zajímat členění terénu vzhledem k směru postupu. Toto členění může být podle obr. 2. podélné (a), příčné (b), šikmé (d) nebo kombinované, t. j. podélné a současně příčné (c).

Výšiny a hřbety svírají mezi sebou úžlabiny a údolí. Ta bývají různě široká a odlišných tvarů, úzká, ostře zaříznutá, mělká, široká s plochým a rovinatým dnem atd. V údolích jsou zpravidla vodní toky, které mohou být podle šířky, hloubky a rychlosti proudu malou, ale také velmi znamenitou překážkou postupu, zejména leží-li v palbě.

Obr. 2.

Výšiny a hřbety mohou být různého tvaru, na př. ploché s ob-
 lými táhlými svahy (viz obr. 2^a), ploché se sráznými a zvlněnými (β),
 ostré s příkrými svahy (γ), ostré s táhlými svahy (δ) a p. Poměrně
 zřídka se setkáváme se svahy a stráněmi dokonale rovnými a plo-
 chými, které by dovolily těžkým kulometům kositi v celé hloubce
 jejich dostřelu.

Naznačenými případy nevyčerpáváme ovšem všech možností, přece však můžeme z nich odvoditi řadu cenných naučení. Studujme nejprve terén členěný podélně, podle obr. 2 a, a předpokládejme, že oba hřebety mají tvar podle obr. β.

Tento terén neklade pohybu ve směru šipky překážek, spíše jej mírným spádem podporuje. Hřebety i potok jsou vhodnými vodítky, která dovolí jednotkám snadno udržovati směr postupu. Se stejnými téměř podmínkami se setká i protivník vystupující proti šipce vzhůru, pokud ovšem nejde o horské údolí prudkého spádu. Pohyby bočné, na př. záloh, jsou již obtížnější, neboť nutno překonávati jednak výškové rozdíly, jednak příčné překážky — potoky.

(Příště dále.)

Podplukovník gšt. Emanuel Moravec :

Ruská úvaha o postupném operování armádami.

(Dokončení.)

V.

V druhé části knihy zkoumá Movčín své zásady postupných operací na polsko-sovětském tažení v r. 1920. Už v úvodě řekl, že podmínky zde byly jiné než na západě v r. 1914. Ale snad právě ta různost podmínek ukáže obecnost zásad, které autor hájí a které zůstávají v platnosti v nejrůznějším prostředí. První, co přímo zaráží, je rozdíl v silách. Zatím co na západě stály proti sobě v rozhodné bitvě milionové armády, nedosáhla na východě v r. 1920 ani jedna z armád obou stran něco více než 100.000 mužů. V rozhodné operaci, kterou zde budeme studovati, měly ruské sověty na Visle 55.000 bodáků proti 108.000 bodáků polských. Ačkoli se Movčín snaží, seč je, aby pošetilost operačního plánu sovětského velení nepůsobila trapně, přece data, která uvádí v zájmu nauky, nemohou odborníka oklamat. Spoléhali-li Němci v svém tvrdém a neohebném schlieffenovském plánu na převa hu j a k o s t i vlastní armády, byli potud v právu, poněvadž ani marnská porážka jim nepřinesla katastrofu. Sovětské velení si vypůjčilo ztrnulý schlieffenovský plán, jenže rudá armáda jakostně ani zdaleka neodpovídala požadavkům podobné operační stavby. Tam, kde Němci stavěli z kamene a z dobrých cihel, tam rudí strategové a operatéri budovali z bláta a z věpovic operační mrakodrap. Následek byl přirozený: úplná katastrofa, dokonalá porážka a tím také rozhodnutí celé války na bojišti a v krátké době.

Druhým pozoruhodným rysem polsko-sovětského tažení r. 1920 jsou ohromné prostory, na kterých operovaly obě směšně malé armády, jejichž skupinky často pracovaly na vlastní vrub a ponechávaly ochranu křídel Pánu Bohu. Je zajímavé, že polsko-sovětská fronta na Visle byla stejně dlouhá jako fronta německo-francouzsko-anglická na Marně (asi 300 km), ale síly sovětské byly dvacetkrát menší než německé a síly polské desetkrát menší než spojenecké.